

ADRIANA TRANDAFIR

„Cred că nu mai poți supraviețui singur“

■ Simțiți uneori că și publicul poate fi talentat?

□ **Sigur că da.** În La țigănci eu joc printre spectatori, pentru ei și cu ei. Dacă mă ajută, totul merge înainte, dacă nu – nu. În... au pus cătușe florilor..., spectatorul e obligat să rămână și să răspundă la provocarea actorului și a spectacolului; aici, e liber și din punct de vedere intelectual, și spiritual. Dacă vrea să facă un spectacol în spectacol o poate face. Cineva din public mi-a spus: „Numai aici și în fața Universității am fost fericită“. Și acest spectacol poate echivala cu un spațiu deschis. Mi-ar plăcea să fiu undeva în sală, detașată, privind La țigănci. Tare îi iubesc pe spectatori când îi văd deruțați, tulburați, încercați de frică. Dacă am juca pentru copii, cred că ei s-ar descurca mai bine.

■ Poate s-a pierdut instinctul jocului printr-o prea îndelungată constrângere.

□ **Există resorturi care se destind cu încetinitorul, inhibiții.** Eu mă uit în sală – sunt Isus răstignit – și îi văd cum aruncă baloanele, le resping, se feresc, apoi se joacă, sunt chiar bucuroși. La sfârșitul reprezentației, publicul pleacă fără să aplaude. Și aici e împins spre ceva care iese din ritualul cunoscut. Singurul spectator care a înțeles exact piesa a fost Silviu Purcărete care, ieșind și văzându-mă cu lumânarea în mână, mi-a spus „Dumnezeu să-l ierte!“.

■ În spectacolul acesta, și actorul dă iluzia libertății sale. Este doar o iluzie sau chiar există această libertate?

□ **Da, există.** Și apoi, noi știm că Eliade a gândit grădina țigăncilor ca fiind locul cu aer, singurul loc unde mai poți respira, deși tot ce îl împresoară e invadat de căldură. Dar revelația mea cu privire la acest rol s-a produs prin întâlnirea cu muzica lui Adrian Enescu. Ca scriitor, rolul meu era secundar, aveam doar două intrări. E adevărat că în rolul principal suntem noi – trupa. Totul e făcut ca într-un ceasornic, fiecare cântă o notă, dar se aude simfonia.

■ Deci, dincolo de atmosferă, muzica dă și un ritm reprezentației.

□ **Muzica e ca inima, dacă a tăcut o clipă, totul s-a sfârșit.**

■ V-ați mai întâlnit în acest fel cu muzica?

□ **Niciodată.** Este prima oară când am trăit sentimentul acesta extraordinar al nașterii muzicii. Eu nu-l nasc numai pe Gavrilăscu, ci, efectiv, parcă nasc și muzica. Am avut la început nedumeriri și emoții mari în legătură cu rolul din La țigănci, nu credeam în el, în puterea de a-l face să existe.

■ De ce?

□ **Pentru că, așa cum îl începusem, mi se părea lipsit de importanță.** Am vrut să renunț, dar în momentul în care am ascultat muzica lui Enescu am fost fericită. M-a cucerit.

■ În spectacol se creează o relație anume cu decorul? Vă ajută sau vă complică existența scenică?

□ **Cred că mă descurc mai ușor cu spectatorii decât cu decorul, care e puțin greoi și care – după părerea mea și știind ce a vrut inițial Hausvater – atârână puțin în defavoarea spectacolului și a ideii regizorale.**

■ Ați simțit vreodată că decorul vă influențează în conturarea unui personaj?

□ **Nu.** Iar aici, singurul spațiu în care cred e grădina țigăncilor.

■ Deci decorul funcționează de obicei mai mult ilustrativ.

□ **Vorbind de La țigănci, pot spune că acest spectacol se poate juca oriunde, nu e condiționat de o schelă sau de reflectoare.** Dar, în același timp, pentru a recepta spectacolul, decorul e important. Publicul e plimbat dintr-un spațiu într-altul, e purtat într-un fel de călătorie care îl face să se deschidă. Eu încerc să fiu ei. Și în mine sunt toți „ei“ lumii. Cu mine începe și se sfârșește o lume. Decorul și scena funcționează ca un câmp magnetic. Dar inițial am simțit mai ales frica.

■ Ce înseamnă această frică? Durează chiar după momentul când simțiți atingerea de personaj?

□ **E o teamă care se anulează prin iubire.** Eu am iubit fiecare rol și fiecare regizor cu care am lucrat și colegii pe

care i-am întâlnit într-un spectacol sau altul. Am venit de la Reșița, locul unde mi-am făcut stagiatura, și aceea a fost prima iubire, pe care, orice s-ar întâmpla mai târziu, n-ai cum s-o uiți. Cu Hausvater am avut tot timpul o doză de neîncredere în mine, aveam senzația că nu pot funcționa în colectivul pe care el deja îl formase. La următorul spectacol cred că o să-mi fie foarte ușor.

■ Simțiți că teatrul se apropie de religie?

□ **Sigur că da.** Cu iubirea începe totul și chiar când începe sfârșitul tot cu iubirea începe. Colaborez acum cu regizorul Sandu Vasilache și m-a cucerit felul în care lucrând cu el, se recurge la sertărașul acela interior în care există și iubire, și încredere în Dumnezeu, în lucrurile bune, în viața așa cum este, în tine. Iar spectacolul de la Teatrul de Buzunar din Chișinău e făcut cu gândul la lipsa de iubire și la dorința de armonie pe care ei o au, cu gândul reînțoarcerii la lucrurile simple, adevărate care sunt, de fapt, cele mai importante în viață.

■ Care este rolul de aici?

□ **Joc, în dramatizarea romanului Un veac de singurătată, rolul Ursulei, un personaj care străbate vârste diferite și experiențe fantastice.** M-am dus la Chișinău neîncredătoare. Dar Sandu Vasilache e omul care a construit o trupă într-un loc unde arta se face cu mari sacrificii. Deși nu a prea ieșit dintr-un Chișinău rusofil, el simte ritmurile acelea unice sud-americane. La țigănci e un spectacol greu, filosofic, creștin-iodaico-metafizic. La Teatrul de Buzunar atmosfera se desenează în alb și negru, nu există nuanțe. Totul e figurat de actori: nașteri, războaie, mlaștini, pescăruși, trecerea anilor, prezența morții. E un teatru al adevărului, unde se luptă cu înverșunare pentru tot. Iată de ce acel Macondo a rezistat o sută de ani. Nimeni dintre noi n-o să poată rezista atât. Când va avea loc premiera, din Macondo al lui Márquez până la Chișinău, via București, pașaportul pentru cultura universală va fi, cred, ceva normal. Sunt fericită să lucrez acolo unde există un spirit al trupei. Acum oamenii trebuie să acționeze împreună și în politică, și în viața socială, și în cea teatrală. Cred că nu mai poți supraviețui singur.

■ Și totuși oamenii, împinși de descurajare, se abandonează în izolare sau poate în indiferență.

□ **Revin iarăși la iubire și mă gândesc la profesoara mea, Leopoldina Bălănuță.** Ea m-a învățat să fiu simplă, adevărată, să nu mint, să cred că puterea care atinge oamenii și care vine din dragoste e asemenea unei rugăciuni. Într-o seară a venit o canadiană la o reprezentație cu La țigănci și a spus: „voi jucați pe această scenă ca și cum vă e frică tot timpul de regizor“. I-am răspuns: „Știi, eu joc așa pentru că n-aș vrea niciodată ca profesoarei mele să-i fie rușine cu mine, n-aș vrea să audă că n-am fost pe măsura dorinței ei de a ne face să devenim actori cât de cât adevărați“. Mă întâlnesc destul de rar cu actorii din generația mea: Răzvan Vasilescu, Răzvan Ionescu, Virginia Mirea, Mirela Cioabă, Mariana Buruiană, Adrian Pinte. Așa cum a existat o sărbătoare a promoției '56, îmi doresc o sărbătoare a noastră, nu mai puțin frumoasă și așteptată de public.

ADINA BARDAȘ

DIALOG